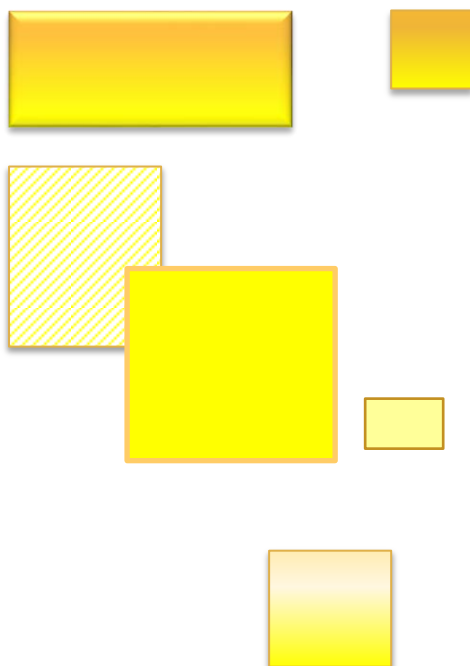

Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wydane w 2022 roku

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2023

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracowanie: Andrzej Kania, Agnieszka Sikora

Wydział Badań Statystycznych

Akceptowała: Hanna Zalewska

Dyrektor Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarialnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie.....	5
1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników.....	8
1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy.....	14
1.2. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych.....	29
2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS.....	44

Wprowadzenie

Przedmiotem opracowania są orzeczenia stwierdzające uszczerbek na zdrowiu powstały na skutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych wydane ubezpieczonym w 2022 r.

Orzeczenie stwierdzające uszczerbek na zdrowiu wydawane jest przez lekarza orzecznika lub komisję lekarską ZUS na podstawie bezpośredniego badania poszkodowanego i posiadanej dokumentacji medycznej.

W orzeczeniu określony zostaje stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu* oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Ocena stopnia uszczerbku na zdrowiu dokonywana jest dopiero po zakończeniu leczenia i ewentualnej rehabilitacji ubezpieczonego.

Stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustalany jest według oceny procentowej, zgodnie z tabelą norm uszczerbku stanowiącej załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 kwietnia 2013 r. Tabela ta, w zależności od rodzaju uszkodzenia czy naruszenia sprawności poszczególnych narządów człowieka, określa dolną i górną granicę stopnia uszczerbku na zdrowiu.

W przypadku, gdy wypadek przy pracy lub chorobowa zawodowa spowodowały uszkodzenie kilku kończyn, narządów lub układów, ogólny stopień uszczerbku na zdrowiu równa się sumie procentów uszczerbku ustalonych za poszczególne uszkodzenia z ograniczeniem do 100%.

Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu, na mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U 2022. 0. 2189 t.j.), stanowią podstawę do przyznania jednorazowego odszkodowania powypadkowego wypłacanego przez ZUS.

Jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Wysokość ta ustalana jest raz w roku i ogłaszana przez Ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski.

* *za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się naruszenie sprawności organizmu nie rokujące poprawy, natomiast za długotrwały uszczerbek na zdrowiu takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie.*

Przeciętne wynagrodzenie ogłaszane jest dla celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski przez Prezesa GUS i stosowane do ustalenia kwoty jednorazowego odszkodowania poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Kwota jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu) w analizowanym okresie wynosiła:

- od 1 kwietnia 2021 r. do 31 marca 2022 r. – 1 033 zł,
- od 1 kwietnia 2022 r. do 31 marca 2023 r. – 1 133 zł.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ulega zwiększeniu o 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego była ona ustalona, w przypadku gdy ustalony wcześniej uszczerbek na zdrowiu stanowiący podstawę przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 punktów procentowych w wyniku dalszego pogorszenia stanu zdrowia poszkodowanego.

Jednorazowe odszkodowanie może również ulec zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5 - krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej w stosunku do ubezpieczonego została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Prezentowane opracowanie obejmuje orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników ZUS w 2022 r. Analizie poddano populację osób badanych w sprawach powypadkowych według ich wieku i płci, okoliczności powstania uszczerbku, wysokości orzeczonego uszczerbku w powiązaniu z rodzajem doznanych urazów oraz przestrzenne zróżnicowanie wydanych orzeczeń powypadkowych.

Ponadto tablica 27 przedstawia jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS w 2022 r. z uwzględnieniem liczby odszkodowań oraz ogólnej kwoty ich wypłat, w powiązaniu z okolicznościami powstania uszczerbku na zdrowiu oraz rodzajem jednorazowego odszkodowania powypadkowego.

*

*

*

Zastosowany w opracowaniu:

- termin „nieustalone zjawisko” – oznacza brak informacji, zniekształcenie informacji lub niepoprawną identyfikację w przyjętych słownikach (np. w słowniku województw, wieku, płci, itp.),

Uwaga: Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".

1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników

W 2022 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 60,4 tys. orzeczeń powypadkowych. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu stanowiły 70,5% tych orzeczeń (tj. 42,6 tys.), natomiast orzeczenia stwierdzające jego brak – 28,6% (tj. 17,3 tys.).

Uwzględniając okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu, liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy wyniosła 58,2 tys. (tj. o 2,9% mniej niż w 2021 roku), natomiast w przypadku chorób zawodowych – wyniosła 2,1 tys. orzeczeń (wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 21,7%).

Wśród osób z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 67,4% badanej populacji.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu określony na podstawie wydanych orzeczeń powypadkowych wyniósł 5,9% uszczerbku. Jego wysokość była zróżnicowana w zależności od płci, jak również od okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. Dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 6,4% uszczerbku, zaś dla kobiet – 4,8% uszczerbku. W przypadku uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy przeciętny procent kształtował się na poziomie 5,4% uszczerbku, zaś powstałego w wyniku choroby zawodowej – 17,1% uszczerbku.

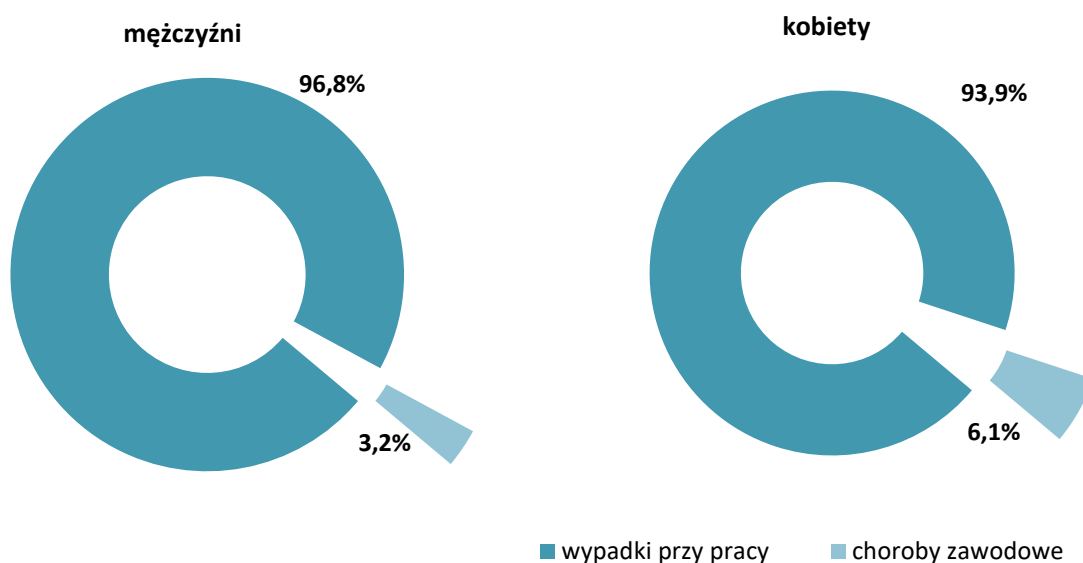
Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 45,5 roku, przy czym średni wiek mężczyzn to 43,5 roku, a średni wiek kobiet – 46,8 roku. Istotny wpływ na wysokość średniego wieku (podobnie jak w przypadku przeciętnego uszczerbku) miały okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. W przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wynosił 59,1 roku (dla mężczyzn – 62,3 roku, dla kobiet – 56,4 roku).

Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) dla Polski ogółem wyniosła w 2022 r. 311 orzeczeń. W porównaniu z 2021 r. obserwujemy ich spadek o 1,3%. Najwięcej orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu – w przeliczeniu na 100 tys. pracujących – odnotowano w województwie lubelskim (501 orzeczeń), świętokrzyskim (446 orzeczeń) oraz podlaskim (439 orzeczeń); najmniej natomiast w województwie opolskim (151 orzeczeń), mazowieckim (170 orzeczeń) oraz małopolskim (234 orzeczeń).

**TABL. 1 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2021 - 2022**

Okoliczności powstania uszczerbku a - rok poprzedni = 100		Ogółem	w tym orzeczenia powypadkowe ustalające:	
			uszczerbek na zdrowiu	brak uszczerbku na zdrowiu
OGÓŁEM	2021	61 739	42 921	18 235
	2022	60 365	42 582	17 265
	a	97,8	99,2	94,7
wypadki przy pracy	2021	59 956	41 432	17 987
	2022	58 201	40 811	16 916
	a	97,1	98,5	94,0
choroba zawodowa	2021	1 747	1 489	248
	2022	2 126	1 771	349
	a	121,7	118,9	140,7
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	2020	36	-	-
	2021	38	-	-
	a	105,6	-	-

**Rys. 1 Struktura orzeczeń powypadkowych ustalających uszczerbek na zdrowiu
wydanych przez lekarzy orzeczników w 2022 roku
według płci osób poszkodowanych
oraz okoliczności powstania uszczerbku**

TABL. 2 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW

Okoliczności powstania uszczerbku	Ogółem		w tym orzeczenia powypadkowe ustalające:			
			uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach

OGÓŁEM

OGÓŁEM	60 365	100,0	42 582	100,0	17 265	100,0
wypadki przy pracy	58 201	96,4	40 811	95,8	16 916	98,0
choroba zawodowa	2 126	3,5	1 771	4,2	349	2,0
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	38	0,1	-	-	-	-

w tym:

MĘŻCZYŹNI

OGÓŁEM	39 623	100,0	28 691	100,0	10 624	100,0
wypadki przy pracy	38 602	97,4	27 768	96,8	10 549	99,3
choroba zawodowa	999	2,5	923	3,2	75	0,7
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	22	0,1	-	-	-	-

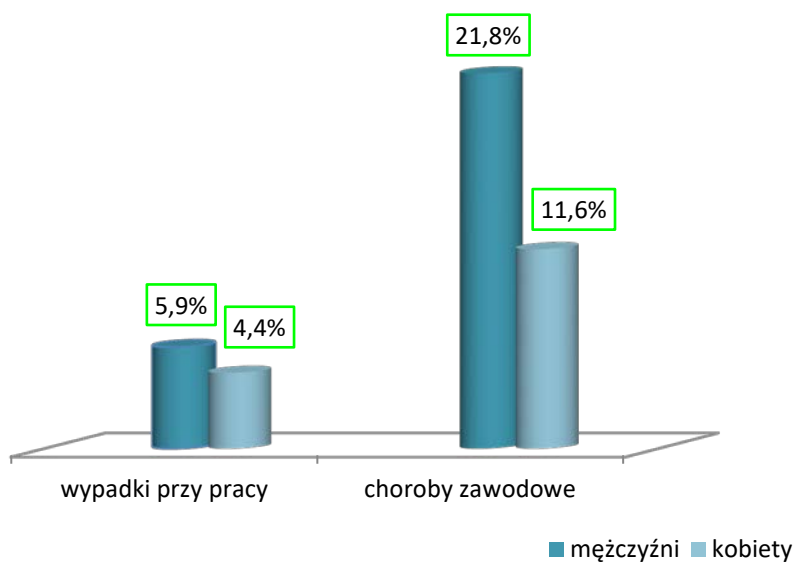
KOBIETY

OGÓŁEM	20 717	100,0	13 873	100,0	6 634	100,0
wypadki przy pracy	19 582	94,5	13 033	93,9	6 360	95,9
choroba zawodowa	1 119	5,4	840	6,1	274	4,1
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	16	0,1	-	-	-	-

TABL. 3 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU

Wyszczególnienie	Ogółem		uszczerbek na zdrowiu powstały wskutek:			
			wypadków przy pracy		chorób zawodowych	
	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach
OGÓŁEM	5,9	45,5	5,4	44,1	17,1	59,1
Mężczyźni	6,4	43,5	5,9	43,0	21,8	62,3
Kobiety	4,8	46,8	4,4	46,2	11,6	56,4

Rys. 2 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu według płci osób poszkodowanych i okoliczności powstania uszczerbku

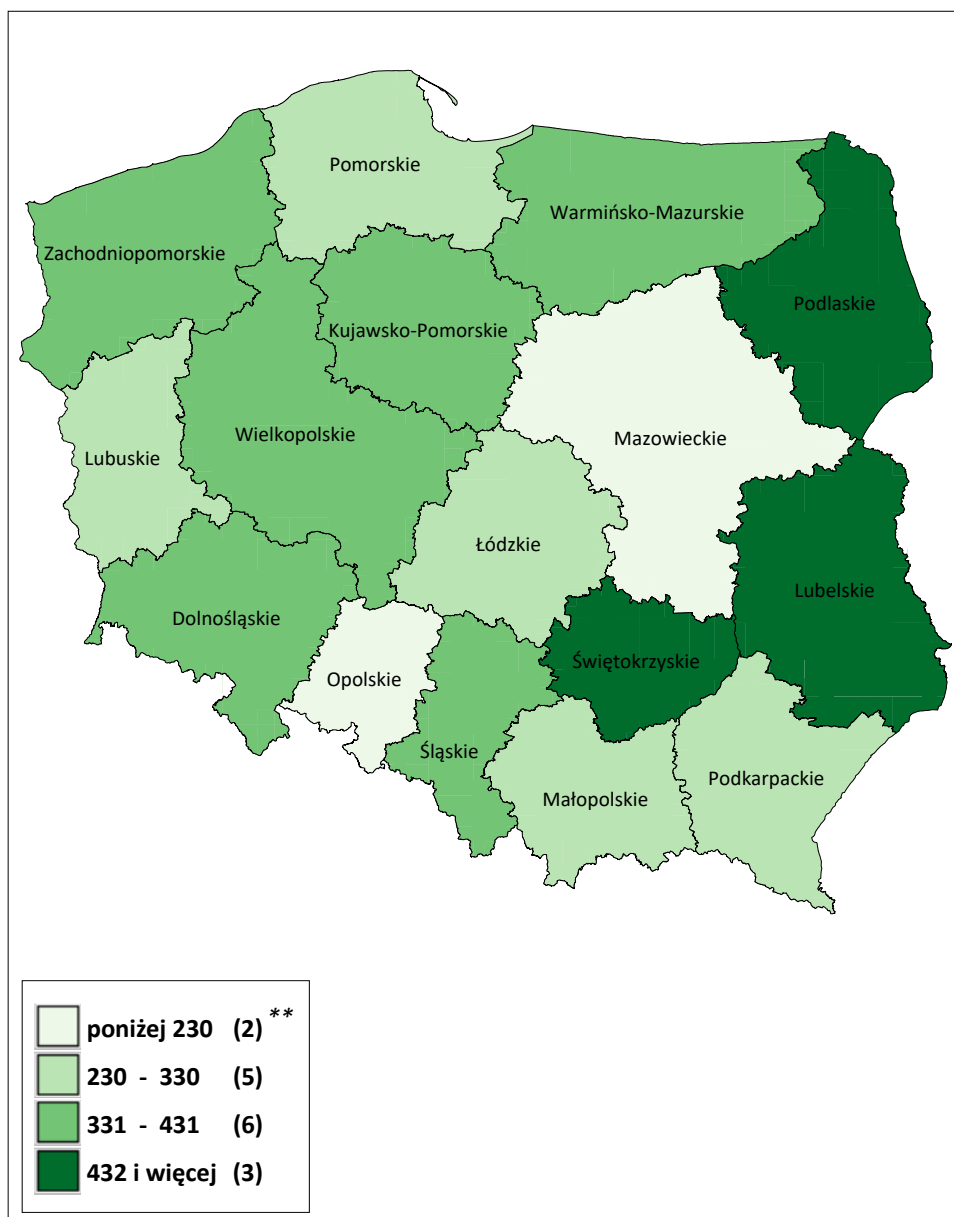

**TABL. 4 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH*
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem	Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	42 582	311
Dolnośląskie	3 659	334
Kujawsko-pomorskie	2 671	389
Lubelskie	3 061	501
Lubuskie	1 028	296
Łódzkie	2 660	297
Małopolskie	2 951	234
Mazowieckie	3 772	170
Opolskie	474	151
Podkarpackie	1 975	299
Podlaskie	1 529	439
Pomorskie	2 786	322
Śląskie	6 121	374
Świętokrzyskie	1 626	446
Warmińsko-mazurskie	1 612	366
Wielkopolskie	4 644	333
Zachodniopomorskie	2 013	360

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.3 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących*
według województw**

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy

Wypadek przy pracy to nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

W 2022 r. lekarze orzecznicy wydali 58,2 tys. orzeczeń z tytułu wypadków przy pracy, w tym 70,1%, tj. 40,8 tys. stanowiły orzeczenia stwierdzające powstanie uszczerbku na zdrowiu. W porównaniu z rokiem poprzednim obserwujemy spadek zarówno orzeczeń powypadkowych wydanych z tytułu wypadków przy pracy ogółem (o 2,9%), jak i orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu z tego tytułu (o 1,5%). W badanej zbiorowości z orzecznym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy zdecydowaną większość stanowili mężczyźni – 68,1% ogółu badanych.

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadków przy pracy kształtował się na poziomie 5,4% (w przypadku mężczyzn wyniósł 5,9% uszczerbku, a w przypadku kobiet – 4,4% uszczerbku). Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w województwie lubuskim – 6,4% uszczerbku, najniższy natomiast w województwie podlaskim – 4,5% uszczerbku.

Analizując miary pozycyjne danych jednostkowych obserwujemy, że jedna czwarta liczby orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (kwartył pierwszy Q1) wykazała uszczerbek na zdrowiu w wysokości nie przekraczającej 2,0% uszczerbku.

Mediana – Me (kwartyl drugi Q2) kształtowała się na poziomie 4,1%, czyli połowa orzeczeń w związku z wypadkami przy pracy nie przekroczyła 4,1% uszczerbku na zdrowiu.

W odniesieniu do 75% orzeczeń (kwartyl trzeci Q3) stopień orzeczonego uszczerbku wyniósł nie więcej niż 5,6% uszczerbku.

Najliczniejszą grupę poszkodowanych z orzeczoną uszczerbką na zdrowiu stanowiły osoby w wieku 40-49 lat (26,8%). W populacji mężczyzn byli to poszkodowani w wieku 40-49 lat (26,5%), zaś w populacji kobiet – poszkodowane w wieku 50-59 lat (35,7%).

Średni wiek osób z orzeczoną w wyniku wypadków przy pracy uszczerbką wyniósł 44,8 roku; średni wiek mężczyzn – 43,7 roku, natomiast kobiet – 47,3 roku.

W przypadku 92,1% orzeczeń uszczerbek nie przekroczył 10,0%, z czego 56,5% stanowiły orzeczenia z uszczerbką w granicach 0,5% do 4,0%.

Wypadki przy pracy najczęściej powodowały uszczerbek na zdrowiu w postaci: uszkodzeń kończyny dolnej – 40,0% ogółu orzeczeń, urazów śródręcza i palców – 27,8% oraz uszkodzeń kończyny górnej – 17,7%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,8%, 3,3%, 6,8%.

Średni wiek osób, które doznały wymienionych wyżej urazów to odpowiednio: 44,8 roku, 42,4 roku, 48,4 roku.

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu przyznano w przypadku uszkodzeń narządów moczowo-płciowych (26,6% uszczerbku), uszkodzeń narządu wzroku (19,0% uszczerbku) oraz uszkodzeń miednicy (17,0%).

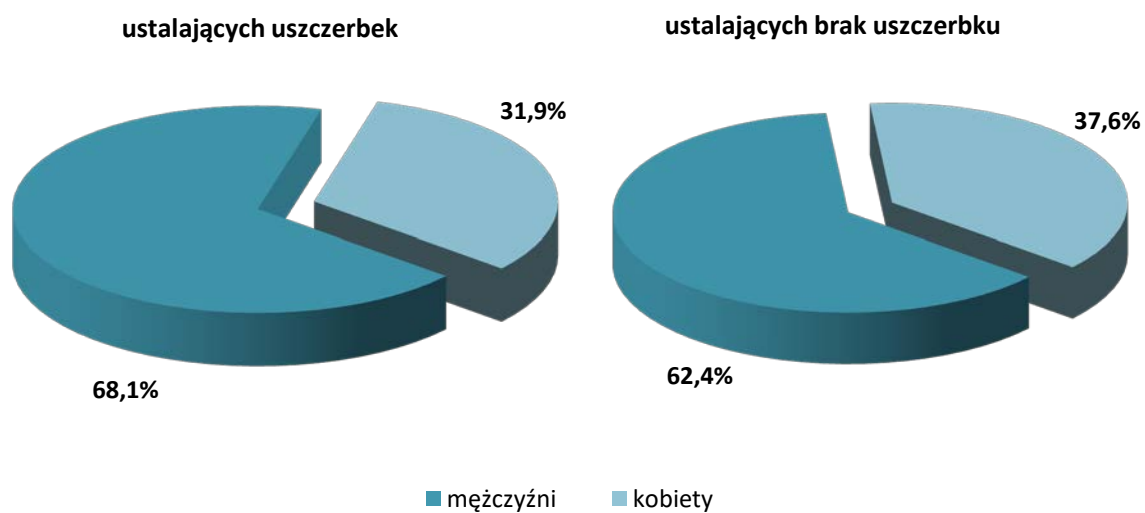
Najniższy średni wiek poszkodowanych odnotowano wśród osób z porażeniami lub niedowładami poszczególnych nerwów obwodowych – 41,3 roku, natomiast najwyższy w przypadku osób z uszkodzeniem klatki piersiowej – 51,4 roku.

Najwięcej orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu z tytułu wypadków przy pracy wydano w woj. śląskim – 13,9% ogółu orzeczeń z tego tytułu, wielkopolskim – 11,0% oraz mazowieckim – 8,9%; najmniej natomiast w woj. opolskim – 1,1% oraz lubuskim – 2,5%. Analizując orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) obserwujemy, że najwięcej tych orzeczeń wydano w woj. lubelskim (490 orzeczeń), podlaskim (433 orzeczeń) oraz świętokrzyskim (430 orzeczeń); najmniej w woj. opolskim (145 orzeczeń), mazowieckim (164 orzeczeń), oraz małopolskim (212 orzeczeń). Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu wydanych dla całej Polski z tytułu wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących wyniosła 298 orzeczeń i w porównaniu z 2021 r. była niższa o 2,0%.

TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z WYPADKAMI PRZY PRACY

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym orzeczenia ustalające:			
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	58 201	40 811	70,1	16 916	29,1
Mężczyźni	38 602	27 768	71,9	10 549	27,3
Kobiety	19 582	13 033	66,6	6 360	32,5
Nieustalona płeć	17	10	58,8	7	41,2

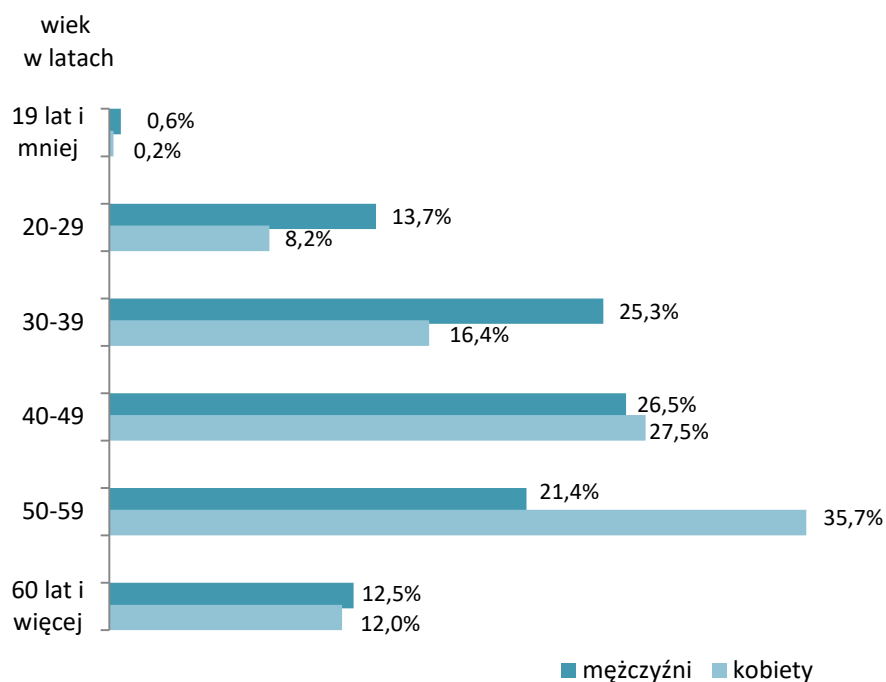
Rys. 4 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy

TABL. 6 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		w tym:			
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku
OGÓŁEM	40 811	5,4	27 768	5,9	13 033	4,4
z tego:						
19 lat i mniej	194	3,5	165	3,6	29	2,8
20-29	4 868	4,4	3 797	4,7	1 070	3,5
30-39	9 171	5,0	7 033	5,3	2 138	3,9
40-49	10 938	5,2	7 355	5,8	3 583	4,2
50-59	10 596	5,6	5 939	6,4	4 657	4,8
60 lat i więcej	5 035	7,2	3 479	7,8	1 556	5,7
nieustalony wiek poszkodowanych	9	5,8	-	-	-	-
Sredni wiek	44,8	x	43,7	x	47,3	x

Rys. 5 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy

**TABL. 7 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG JEGO
WYSOKOŚCI W LATACH 2021-2022**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	w tym:	
			Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2021	41 432	28 574	12 844
	2022	40 811	27 768	13 033
	a	98,5	97,2	101,5
do 10	2021	38 188	25 855	12 321
	2022	37 580	25 080	12 490
	a	98,4	97,0	101,4
11-20	2021	2 292	1 855	437
	2022	2 300	1 845	455
	a	100,3	99,5	104,1
21-30	2021	477	429	47
	2022	448	394	54
	a	93,9	91,8	114,9
31-40	2021	214	197	17
	2022	231	213	18
	a	107,9	108,1	105,9
41-50	2021	94	84	10
	2022	87	81	6
	a	92,6	96,4	60,0
51-60	2021	70	61	9
	2022	51	50	1
	a	72,9	82,0	11,1
61-70	2021	34	31	3
	2022	49	43	6
	a	144,1	138,7	200,0
71-80	2021	16	16	-
	2022	22	20	2
	a	137,5	125,0	-
81-90	2021	12	12	-
	2022	13	12	1
	a	108,3	100,0	-
91-100	2021	35	34	-
	2022	30	30	-
	a	85,7	88,2	-

**TABL. 8 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG WYSOKOŚCI
USZCZERBKU I PŁCI**

Procent uszczerbku na zdrowiu	Ogółem		w tym:			
			Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	40 811	100,0	27 768	100,0	13 033	100,0
do 4	21 226	52,0	13 960	50,3	7 263	55,7
5-10	16 354	40,1	11 120	40,0	5 227	40,1
11-20	2 300	5,6	1 845	6,6	455	3,5
21-30	448	1,1	394	1,4	54	0,4
31-40	231	0,6	213	0,8	18	0,1
41-50	87	0,2	81	0,3	6	0,1
51-60	51	0,1	50	0,2	1	0,0
61-70	49	0,1	43	0,2	6	0,1
71-80	22	0,1	20	0,1	2	0,0
81-90	13	0,0	12	0,0	1	0,0
91-100	30	0,1	30	0,1	-	-

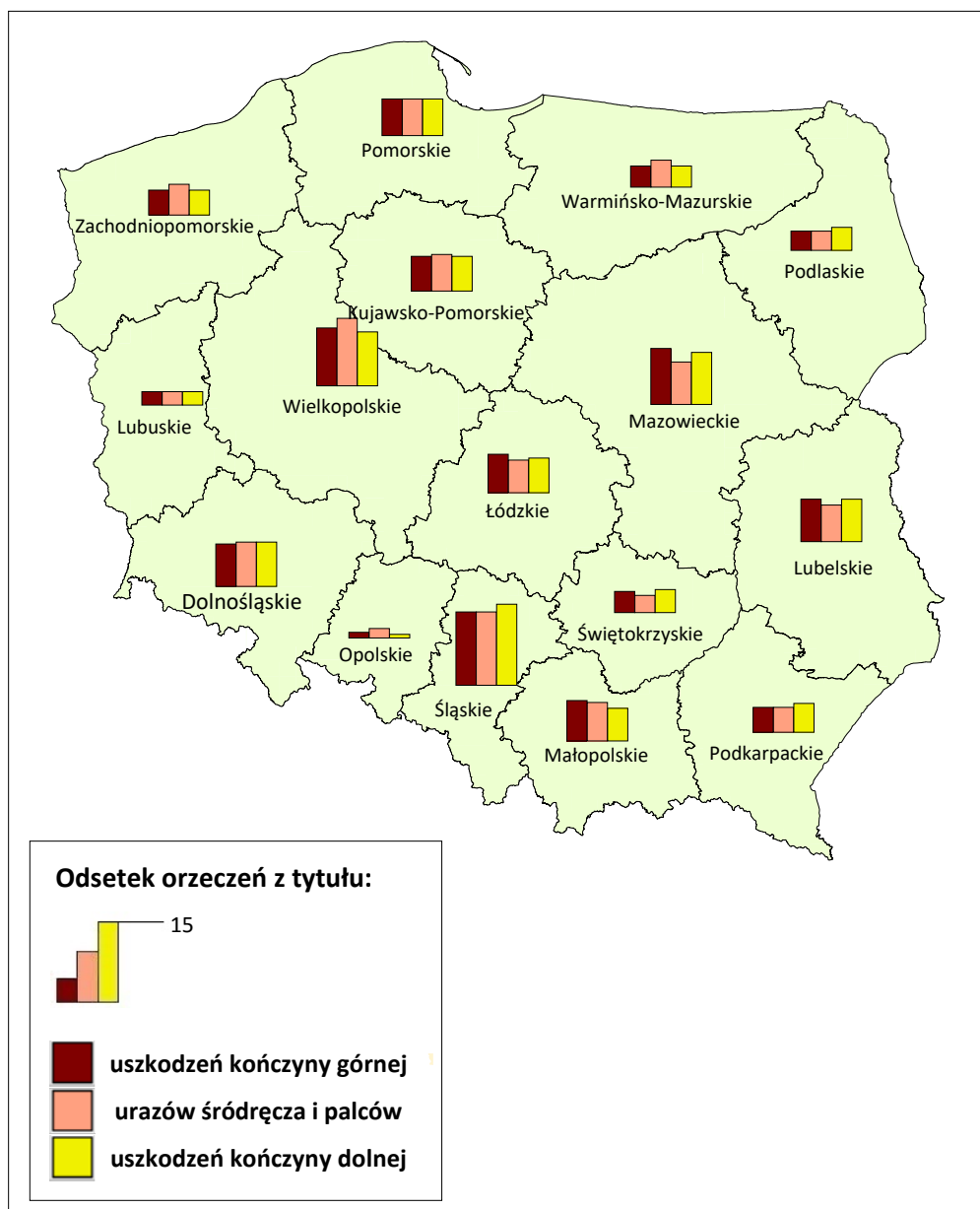
**TABL. 9 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY
WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU**

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	44,8	43,7	47,3
do 4	43,0	41,8	45,2
5-10	46,6	45,2	49,6
11-20	48,2	47,4	51,8
21-30	48,6	48,4	50,2
31-40	47,0	47,1	45,2
41-50	47,4	47,6	45,3
51-60	48,2	48,0	59,0
61-70	47,8	47,9	47,0
71-80	46,9	45,5	60,5
81-90	46,9	47,7	38,0
91-100	44,9	44,9	-

**TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG
RODZAJÓW URAZÓW ORAZ PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
w tym:			
uszkodzenia głowy	1,3	1,4	1,2
uszkodzenia twarzy	4,5	4,7	4,2
uszkodzenia narządu wzroku	0,9	1,2	0,3
uszkodzenia narządu słuchu	0,2	0,2	0,1
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	1,4	1,8	0,6
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	0,4	0,6	0,2
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	0,1	0,1	0,0
ostre zatrucia i ich następstwa	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	4,7	4,5	5,1
uszkodzenia miednicy	0,4	0,5	0,3
uszkodzenia kończyny górnej	17,7	16,4	20,6
śródręcze i palce	27,8	30,9	21,1
uszkodzenia kończyny dolnej	40,0	37,2	45,9
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	0,4	0,5	0,4

Rys.6 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw i najczęściej występujących rodzajów urazów

TABL. 11 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI ORAZ RODZAJÓW URAZÓW

Rodzaje urazów	Przeciętny procent uszczerbku			Średni wiek		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	5,4	5,9	4,4	44,1	43,0	46,2
uszkodzenia głowy	13,8	15,7	9,2	46,8	46,2	48,3
uszkodzenia twarzy	2,9	3,1	2,5	42,6	41,5	45,1
uszkodzenia narządu wzroku	19,0	19,7	13,7	45,7	45,4	47,3
uszkodzenia narządu słuchu	16,4	18,0	7,9	50,0	50,3	48,3
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	10,2	11,2	1,0	49,5	49,3	51,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,4	13,9	10,6	51,4	51,0	53,9
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,8	12,2	7,9	44,2	44,3	42,7
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	26,6	27,9	1,0	45,9	45,4	56,0
ostre zatrucia i ich następstwa	10,0	10,0	10,0	49,0	50,0	46,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	9,7	11,0	7,2	46,0	45,2	47,6
uszkodzenia miednicy	17,0	18,9	8,3	46,3	45,5	49,9
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	7,2	6,2	48,4	46,4	51,8
śródręcze i palce	3,3	3,4	2,7	42,4	41,9	44,1
uszkodzenia kończyny dolnej	4,8	5,4	3,9	44,8	43,6	46,8
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	12,3	14,2	7,3	41,3	41,4	41,0

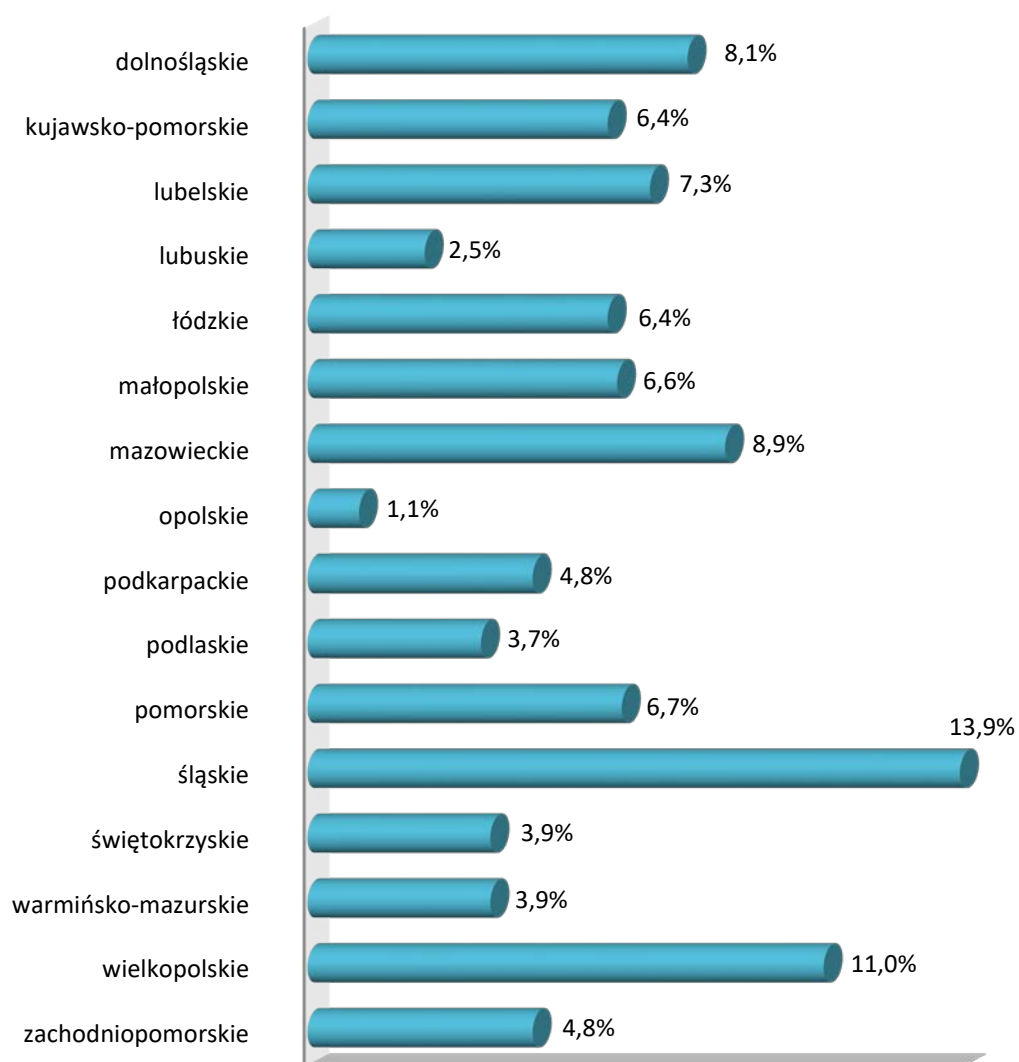
**TABL. 12 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU WEDŁUG WIEKU OSÓB
POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY
ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	Wiek osób poszkodowanych					
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	5,4	3,5	4,4	5,0	5,2	5,6	7,2
uszkodzenia głowy	13,8	5,0	8,9	15,8	12,5	11,9	17,9
uszkodzenia twarzy	2,9	2,5	2,6	3,0	2,7	2,9	3,6
uszkodzenia narządu wzroku	19,0	-	15,0	16,5	16,9	20,5	26,7
uszkodzenia narządu słuchu	16,4	-	6,6	13,6	13,2	16,9	23,1
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	10,2	-	-	4,3	5,0	14,8	12,5
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,4	4,0	15,3	13,2	13,0	13,3	13,8
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,8	-	13,1	12,4	12,0	9,6	11,5
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	26,6	-	50,0	30,9	16,4	23,5	32,3
ostre zatrucia i ich następstwa	10,0	-	-	10,0	10,0	-	10,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	9,7	10,0	8,9	10,2	9,6	9,2	10,6
uszkodzenia miednicy	17,0	10,0	15,3	17,3	19,8	14,8	17,0
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	4,3	5,0	6,4	6,8	6,8	7,6
śródręcze i palce	3,3	3,4	3,3	3,1	3,1	3,3	3,8
uszkodzenia kończyny dolnej	4,8	3,5	4,2	4,4	4,7	5,0	6,2
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	12,3	-	9,8	12,8	11,2	13,5	18,7

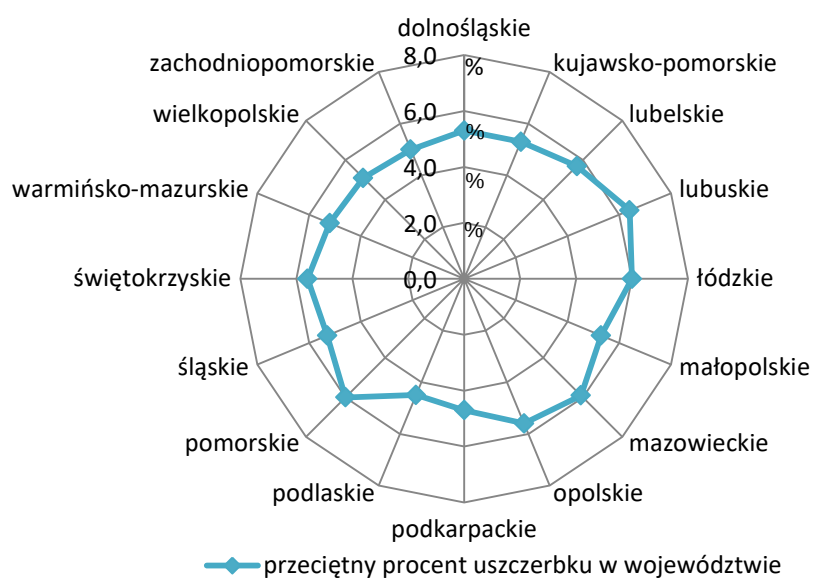
**TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY
USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU
WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT
USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	40 811	100,0	5,4
Dolnośląskie	3 314	8,1	5,3
Kujawsko-pomorskie	2 607	6,4	5,3
Lubelskie	2 995	7,3	5,7
Lubuskie	1 011	2,5	6,4
Łódzkie	2 604	6,4	6,0
Małopolskie	2 677	6,6	5,3
Mazowieckie	3 644	8,9	5,9
Opolskie	456	1,1	5,6
Podkarpackie	1 951	4,8	4,7
Podlaskie	1 508	3,7	4,5
Pomorskie	2 738	6,7	6,0
Śląskie	5 671	13,9	5,3
Świętokrzyskie	1 567	3,9	5,6
Warmińsko-mazurskie	1 591	3,9	5,2
Wielkopolskie	4 502	11,0	5,1
Zachodniopomorskie	1 975	4,8	5,0

Rys. 7 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw

Rys. 8 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy w poszczególnych województwach

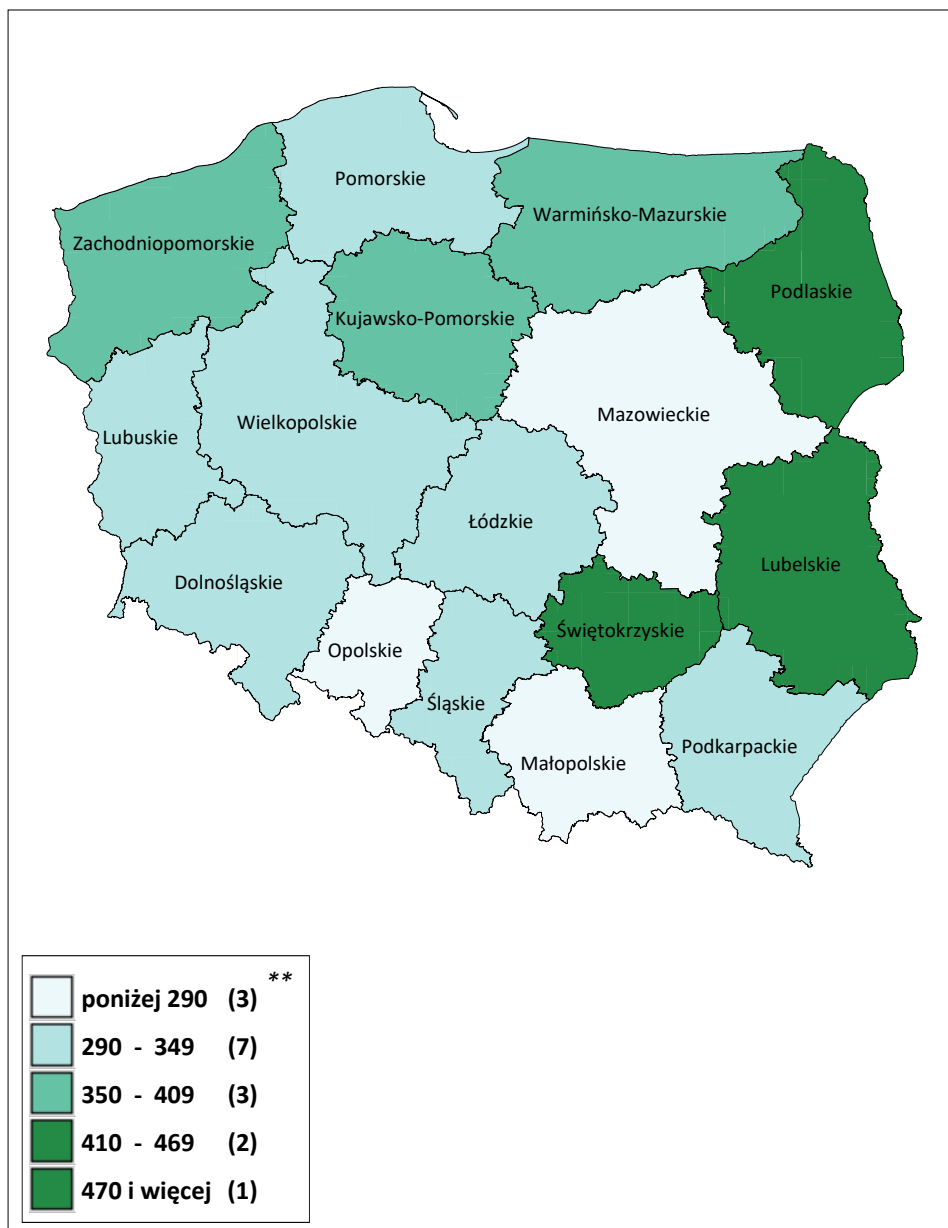

**TABL. 14 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY W PRZELICZENIU
NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* W LATACH 2021-2022**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2021	304
	2022	298
	a	98,0
Dolnośląskie	2021	308
	2022	303
	a	98,4
Kujawsko-pomorskie	2021	363
	2022	380
	a	104,7
Lubelskie	2021	559
	2022	490
	a	87,7
Lubuskie	2021	315
	2022	291
	a	92,4
Łódzkie	2021	294
	2022	291
	a	99,0
Małopolskie	2021	215
	2022	212
	a	98,6
Mazowieckie	2021	163
	2022	164
	a	100,6
Opolskie	2021	200
	2022	145
	a	72,5
Podkarpackie	2021	324
	2022	295
	a	91,0
Podlaskie	2021	496
	2022	433
	a	87,3
Pomorskie	2021	329
	2022	316
	a	96,0
Śląskie	2021	326
	2022	346
	a	106,1
Świętokrzyskie	2021	431
	2022	430
	a	99,8
Warmińsko-mazurskie	2021	436
	2022	361
	a	82,8
Wielkopolskie	2021	322
	2022	323
	a	100,3
Zachodniopomorskie	2021	393
	2022	353
	a	89,8

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w wyniku wypadków przy pracy
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących *
według województw**

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.2 . Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy lub w związku ze sposobem wykonywania pracy (Kodeks pracy art. 235). Wykaz chorób zawodowych, szczegółowe zasady postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach zostały określone w Rozporządzeniu RM z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. 2022 poz. 1836). Wykaz chorób stanowi załącznik do RM. Choroby, które nie zostały wyszczególnione w wykazie nie są uznawane za choroby zawodowe.

W 2022 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 2,1 tys. orzeczeń w związku z chorobą zawodową, z tego 83,3% (tj. 1,8 tys. orzeczeń) stanowiły orzeczenia z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu. W porównaniu do roku poprzedniego liczba orzeczeń z tytułu choroby zawodowej zwiększyła się o 21,7% i w związku z tym zwiększyła się również liczba orzeczeń z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu – o 18,9%. Powodem tego był wzrost w 2022 r. liczby orzeczeń, których przyczyną powstania choroby zawodowej były choroby zakaźne lub pasożytnicze związane z COVID-19. Orzeczenia te dotyczyły głównie kobiet zatrudnionych w **opiece zdrowotnej i pomocy społecznej**. W przypadku mężczyzn były to przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego.

Częściej poszkodowanymi z orzecznym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w związku z chorobą zawodową byli mężczyźni, stanowili oni 52,1% badanej zbiorowości (w porównaniu z rokiem 2021 - spadek o 1,7 punktu procentowego

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku chorób zawodowych wyniósł 17,1% (w 2021 r. – 17,2% uszczerbku). W zależności od płci wysokość uszczerbku kształtowała się odmiennie, i tak dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 21,8%, natomiast dla kobiet – 11,6% uszczerbku (w 2021 r. – wielkości te wynosiły odpowiednio 20,1% i 13,2%). Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w woj. opolskim – 23,6% uszczerbku, zaś najniższy w woj. małopolskim – 8,7% uszczerbku.

W przypadku 1/2 liczby orzeczeń powypadkowych (mediana Me) wydanych w związku z chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu nie przekroczył 14,7% uszczerbku.

Dominującą (dominanta D) wysokością uszczerbku powstałego w związku z chorobą zawodową był uszczerbek wynoszący 10,0%.

Najliczniejszą grupą poszkodowanych, stanowiącą 61,0% badanej zbiorowości, były osoby w wieku 60 lat i powyżej. W tej grupie wiekowej odnotowano również najwyższy przeciętny procent uszczerbku wynoszący 20,7%.

Uszczerbek powstały w związku z chorobą zawodową najczęściej orzekano w przedziale od 1,0 do 10,0% uszczerbku. Orzekano go dla 46,2% badanej zbiorowości.

Średni wiek osób poszkodowanych w związku z chorobą zawodową wyniósł 60,1 roku (w przypadku mężczyzn wyniósł 62,8 roku, w przypadku kobiet – 57,1 roku).

Najczęstszą przyczyną powstawania uszczerbku na zdrowiu w związku z chorobą zawodową były: choroby zakaźne lub pasożytnicze – 24,8% ogółu orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową, pylice płuc – 19,1% oraz przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 18,4%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych chorób wyniósł odpowiednio: 9,1%, 16,3%, 28,4%, natomiast średni wiek poszkodowanych wyniósł: 54,2 roku, 59,8 roku, 69,1 roku.

Należy zaznaczyć, że w przypadku mężczyzn w 34,6% przyczyną powstania choroby zawodowej były pylice płuc, natomiast wśród kobiet w 41,7% choroby zakaźne lub pasożytnicze.

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu wśród chorób zawodowych orzekano w przypadku nowotworów złośliwych - 45,7% uszczerbku oraz przewlekłych nieodwracalnych schorzeń układu oddechowego – 28,4% uszczerbku. Najczęściej orzeczenia z tytułu choroby zawodowej ustalające uszczerbek na zdrowiu wydawano w woj. śląskim – 25,4% ogółu orzeczeń, najrzadziej w woj. opolskim i lubuskim - po 1,0% ogółu orzeczeń.

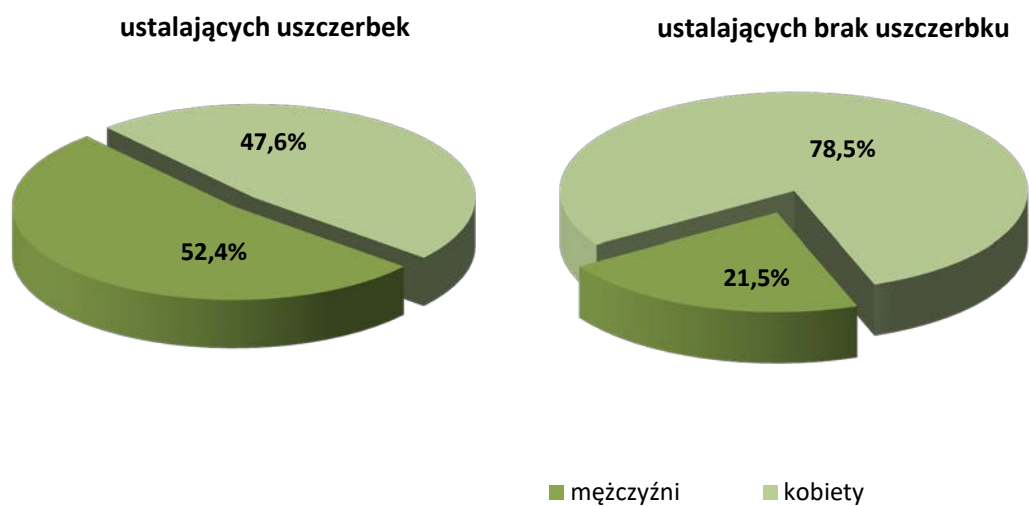
Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową wydanych przez lekarzy orzeczników w 2022 r. dla całej Polski w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) wyniosła 13 orzeczeń i w porównaniu z 2021 r. wzrosła o 18,2%.

Najwięcej orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową (w przeliczeniu na 100 tys. pracujących) zarejestrowano w woj. dolnośląskim (31 orzeczeń), śląskim (28 orzeczeń) oraz małopolskim (22 orzeczenia), najmniej w woj. podkarpackim (4 orzeczenia) oraz lubuskim i warmińsko-mazurskim po (5 orzeczeń).

TABL. 15 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z CHOROBYMI ZAWODOWYMI

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym orzeczenia ustalające:			
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	2 126	1 771	83,3	349	16,4
Mężczyźni	999	923	92,4	75	7,5
Kobiety	1 119	840	75,1	274	24,5
nieustalona płeć	8	8	100,0	-	-

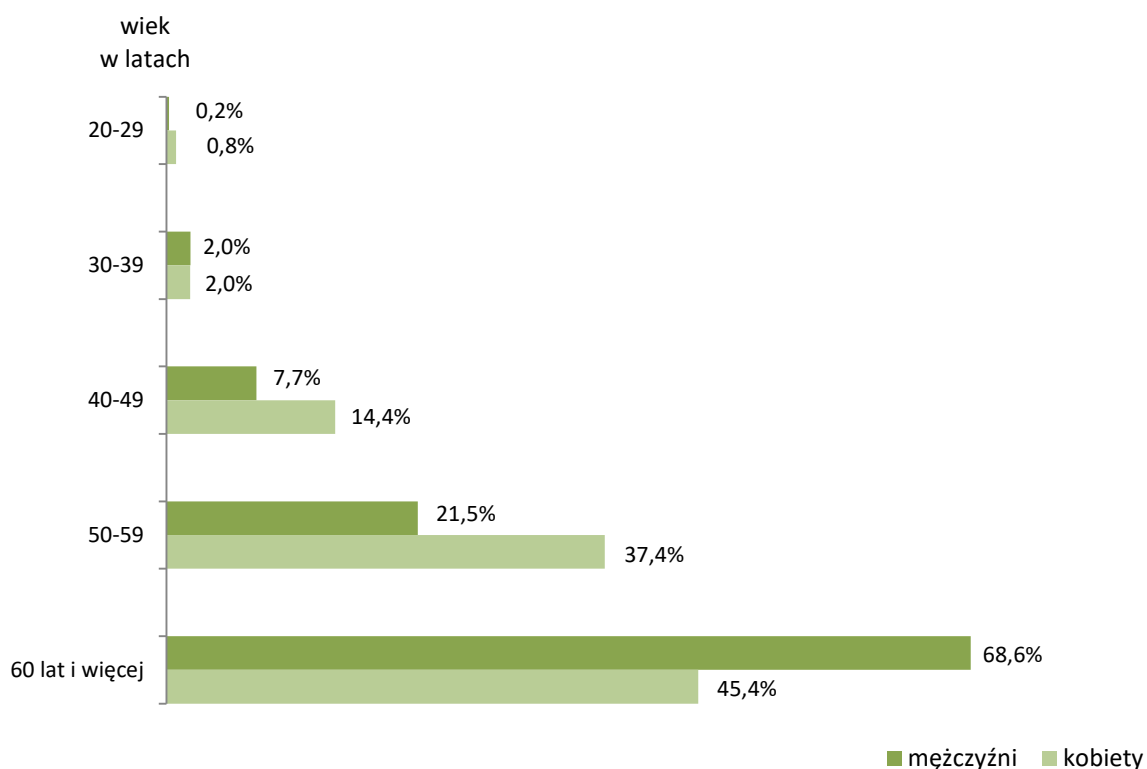
Rys. 10 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych

**TABL. 16 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB
POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU**

Wiek poszkodowanych	Ogółem		w tym:			
			Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku
OGÓŁEM	1 771	17,1	923	21,8	840	11,6
z tego:						
20-29	9	5,1	2	5,5	7	5,0
30-39	36	7,9	19	8,8	17	6,8
40-49	192	10,6	71	14,6	121	8,2
50-59	512	12,6	198	17,4	314	9,7
60 lat i więcej	1 014	20,7	633	24,4	381	14,6
nieustalony wiek poszkodowanych	8	.	-	-	-	-
Sredni wiek	60,1	x	62,8	x	57,1	x

**Rys. 11 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym
uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku
chorób zawodowych**

**TABL. 17 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG JEGO WYSOKOŚCI W LATACH 2021-2022**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	w tym:	
			Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2021	1 489	798	685
	2022	1 771	923	840
	a	118,9	115,7	122,6
do 10	2021	677	289	388
	2022	817	274	543
	a	120,7	94,8	139,9
11-20	2021	514	284	229
	2022	589	368	219
	a	114,6	129,6	95,6
21-30	2021	191	137	54
	2022	223	159	63
	a	116,8	116,1	116,7
31-40	2021	34	31	3
	2022	48	40	8
	a	141,2	129,0	266,7
41-50	2021	33	28	4
	2022	43	41	1
	a	130,3	146,4	25,0
51-60	2021	17	14	3
	2022	23	20	2
	a	135,3	142,9	66,7
61-70	2021	9	7	2
	2022	11	9	2
	a	122,2	128,6	x
71-80	2021	9	7	1
	2022	11	8	1
	a	122,2	114,3	x
81-90	2021	1	-	-
	2022	2	2	-
	a	x	x	x
91-100	2021	4	1	1
	2022	4	2	1
	a	100,0	200,0	100,0

TABL. 18 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU ORAZ PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Ogółem		w tym:			
			Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 771	100,0	923	100,0	840	100,0
do 4	125	7,1	10	1,1	115	13,7
5-10	692	39,1	264	28,6	428	51,0
11-20	589	33,3	368	39,9	219	26,1
21-30	223	12,6	159	17,2	63	7,5
31-40	48	2,7	40	4,3	8	1,0
41-50	43	2,4	41	4,4	1	0,1
51-60	23	1,3	20	2,2	2	0,2
61-70	11	0,6	9	1,0	2	0,2
71-80	11	0,6	8	0,9	1	0,1
81-90	2	0,1	2	0,2	-	-
91-100	4	0,2	2	0,2	1	0,1

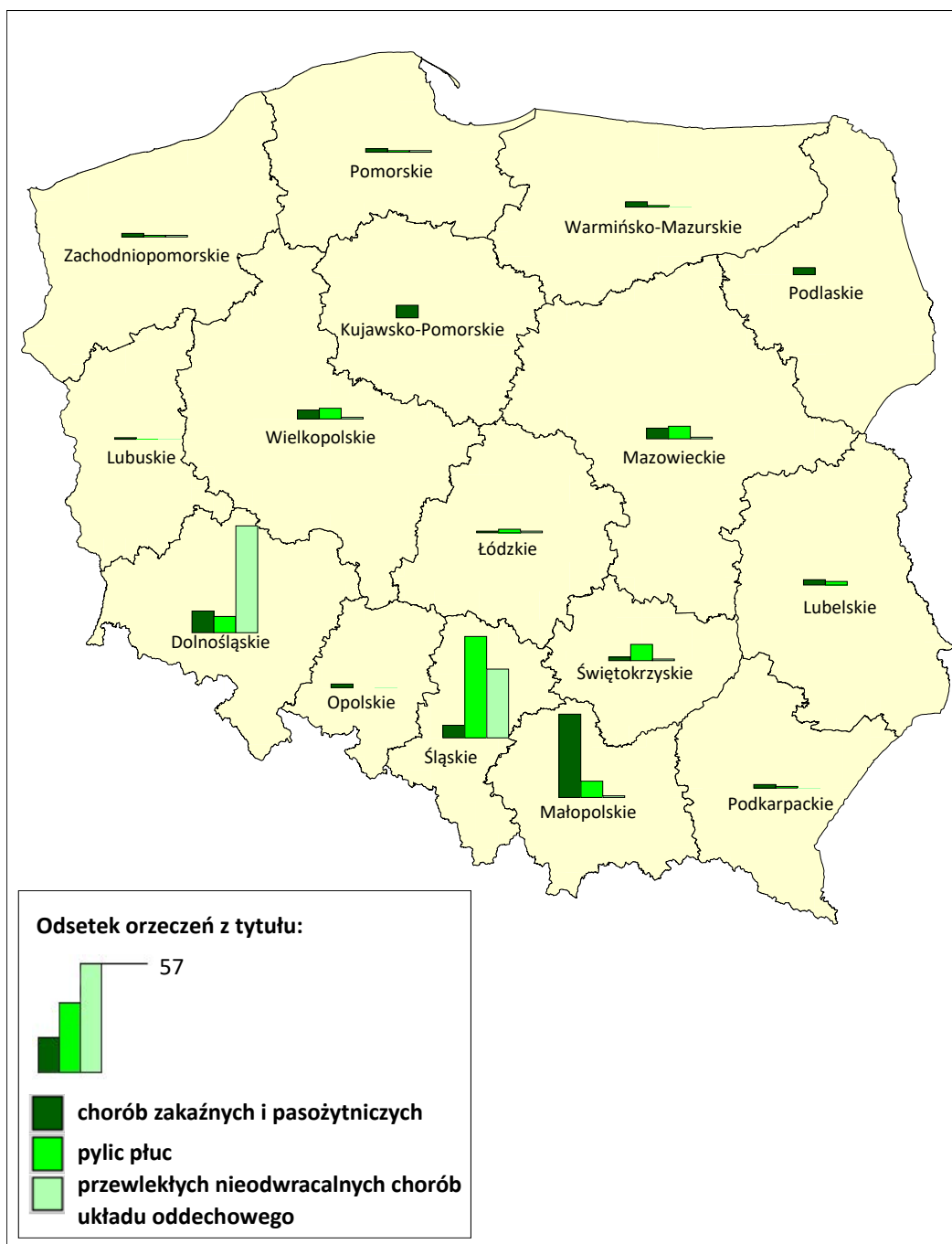
TABL. 19 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	60,1	62,8	57,1
do 4	51,4	50,0	51,5
5-10	56,0	56,2	55,9
11-20	63,3	65,5	60,3
21-30	63,8	64,3	63,5
31-40	66,9	68,2	60,5
41-50	65,5	66,9	73,0
51-60	65,0	68,0	67,5
61-70	63,4	68,3	41,0
71-80	59,5	73,3	69,0
81-90	73,0	73,0	-
91-100	50,0	72,5	55,0

**TABL. 20 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
w tym:			
uszkodzenia częściowe lub całkowite nerwu w zakresie nadgarstka	2,1	1,1	3,3
pylice płuc	19,1	34,6	2,2
z tego:			
pylica azbestowa	2,9	4,2	1,5
pylica górników kopalń węgla	11,1	21,4	-
pylica krzemowa	3,9	6,7	0,7
pylica spawaczy	0,8	1,5	-
pylico-gruźlica i inne rodzaje pylic	0,4	0,8	-
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	18,4	32,9	2,5
przewlekłe choroby narządu głosu	14,3	1,5	28,6
nowotwory złośliwe	1,4	1,8	0,8
choroby skóry	1,2	1,0	1,4
schorzenia nerwów, mięśni	9,8	4,3	16,0
uszkodzenia narządu słuchu	4,7	8,3	0,7
zespół wibracyjny	0,6	1,0	0,2
choroby zakaźne lub pasożytnicze	24,8	9,5	41,7

Rys.12 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw i najczęściej występujących rodzajów schorzeń

TABL. 21 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU POWSTAŁEGO W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI

Choroby zawodowe	Przeciętny procent uszczerbku			Średni wiek		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	17,1	21,8	11,6	60,1	62,8	57,1
w tym:						
uszkodzenia częściowe lub całkowite nerwu w zakresie nadgarstka	9,7	11,6	9,0	53,4	55,7	52,5
pylice płuc	16,3	16,2	17,2	59,8	59,4	67,4
z tego:						
pylica azbestowa	15,7	16,0	14,6	69,7	68,6	72,8
pylica górników kopalń węgla	15,4	15,4	-	57,9	57,9	-
pylica krzemowa	19,0	18,6	22,7	58,2	58,5	55,8
pylica spawaczy	14,7	14,7	-	57,8	57,8	-
pylico-gruźlica i inne rodzaje pylic	22,1	22,1	-	58,9	58,9	-
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	28,4	28,3	17,3	69,1	69,4	64,2
przewlekłe choroby narządu głosu	16,5	17,5	16,4	62,2	65,4	62,0
nowotwory złośliwe	45,7	47,6	41,0	66,3	64,9	69,6
choroby skóry	11,1	9,9	12,1	51,1	50,1	51,9
schorzenia nerwów, mięśni	9,6	11,4	9,0	54,9	56,5	54,5
uszkodzenia narządu słuchu	27,0	27,5	20,8	62,4	62,8	57,2
zespół wibracyjny	27,2	26,6	30,0	59,9	55,2	81,0
choroby zakaźne lub pasożytnicze	9,1	13,2	7,8	54,2	56,3	53,7

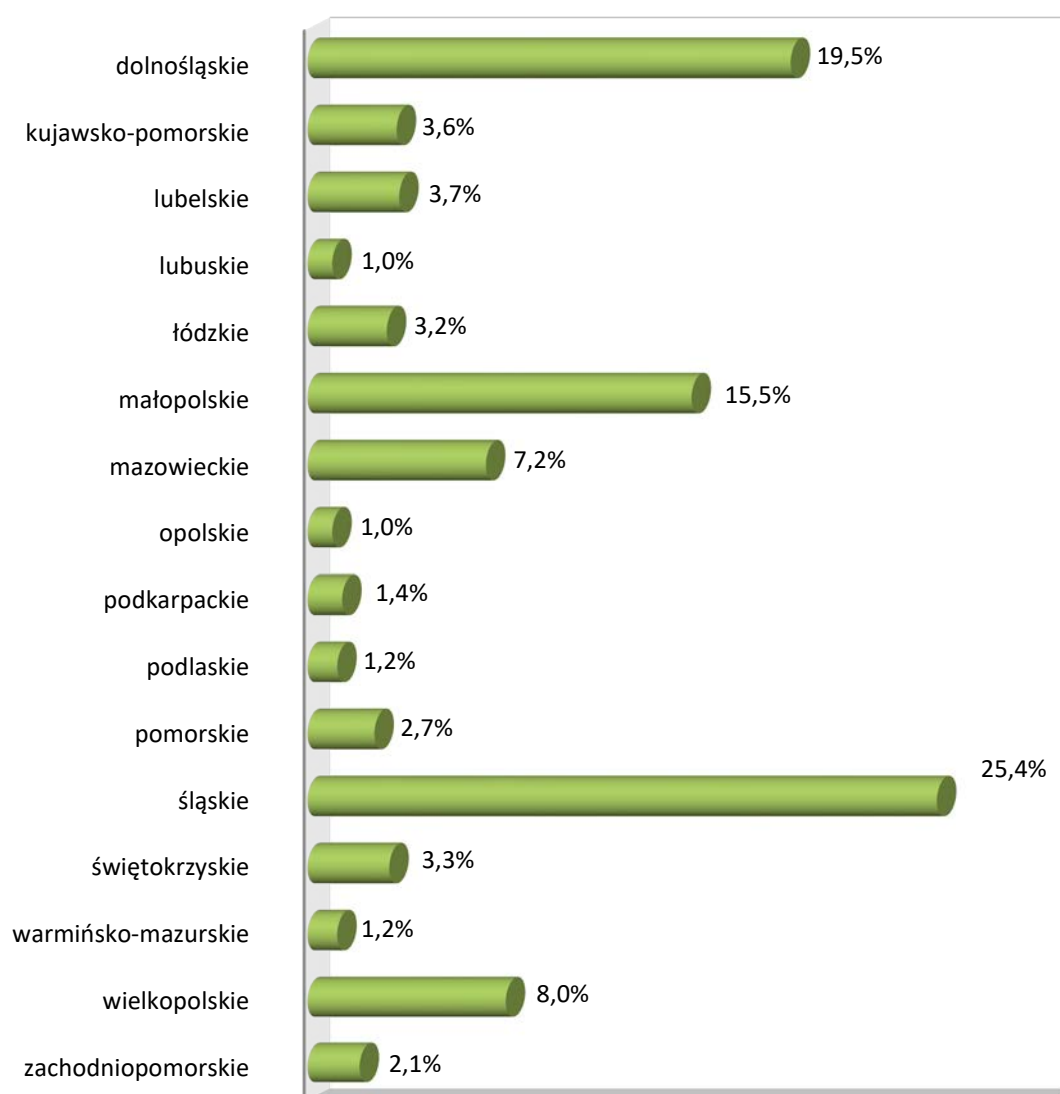
**TABL. 22 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	wiek osób poszkodowanych				
		20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	17,1	5,1	7,9	10,6	12,6	20,7
w tym:						
uszkodzenia częściowe lub całkowite nerwu w zakresie nadgarstka	9,7	-	9,0	8,0	9,4	12,2
pylice płuc	16,3	-	11,7	13,3	16,1	17,2
z tego:						
pylica azbestowa	15,7	-	-	-	16,3	15,6
pylica górników kopalń węgla	15,4	-	10,0	11,2	15,4	16,7
pylica krzemowa	19,0	-	15,0	17,9	18,0	20,2
pylica spawaczy	14,7	-	-	12,5	11,3	18,5
pylico-gruźlica i inne rodzaje pylic	22,1	-	-	10,0	37,5	17,5
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	28,4	-	-	10,0	18,3	28,3
przewlekłe choroby narządu głosu	16,5	-	-	-	15,6	16,6
nowotwory złośliwe	45,7	-	-	55,0	41,7	44,8
choroby skóry	11,1	1,0	7,5	11,2	12,6	12,6
schorzenia nerwów, mięśni	9,6	8,0	8,3	8,4	9,8	10,1
uszkodzenia narządu słuchu	27,0	-	-	25,0	27,7	27,0
zespół wibracyjny	27,2	-	-	25,0	27,8	27,5
choroby zakaźne lub pasożytnicze	9,1	5,3	7,0	7,6	8,7	10,4

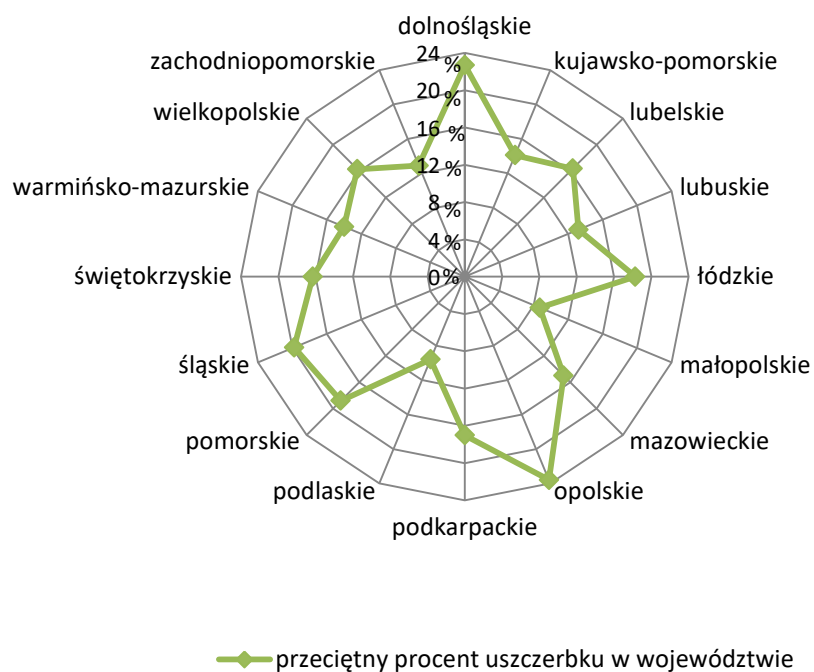
**TABL. 23 LICZBA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY
USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU
CHORÓB ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT
USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	1 771	100,0	17,1
Dolnośląskie	345	19,5	22,7
Kujawsko-pomorskie	64	3,6	14,1
Lubelskie	66	3,7	16,4
Lubuskie	17	1,0	13,2
Łódzkie	56	3,2	18,3
Małopolskie	274	15,5	8,7
Mazowieckie	128	7,2	15,0
Opolskie	18	1,0	23,6
Podkarpackie	24	1,4	17,0
Podlaskie	21	1,2	9,6
Pomorskie	48	2,7	18,8
Śląskie	450	25,4	19,8
Świętokrzyskie	59	3,3	16,3
Warmińsko-mazurskie	21	1,2	14,0
Wielkopolskie	142	8,0	16,3
Zachodniopomorskie	38	2,1	12,9

Rys. 13 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw

Rys. 14 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych w poszczególnych województwach

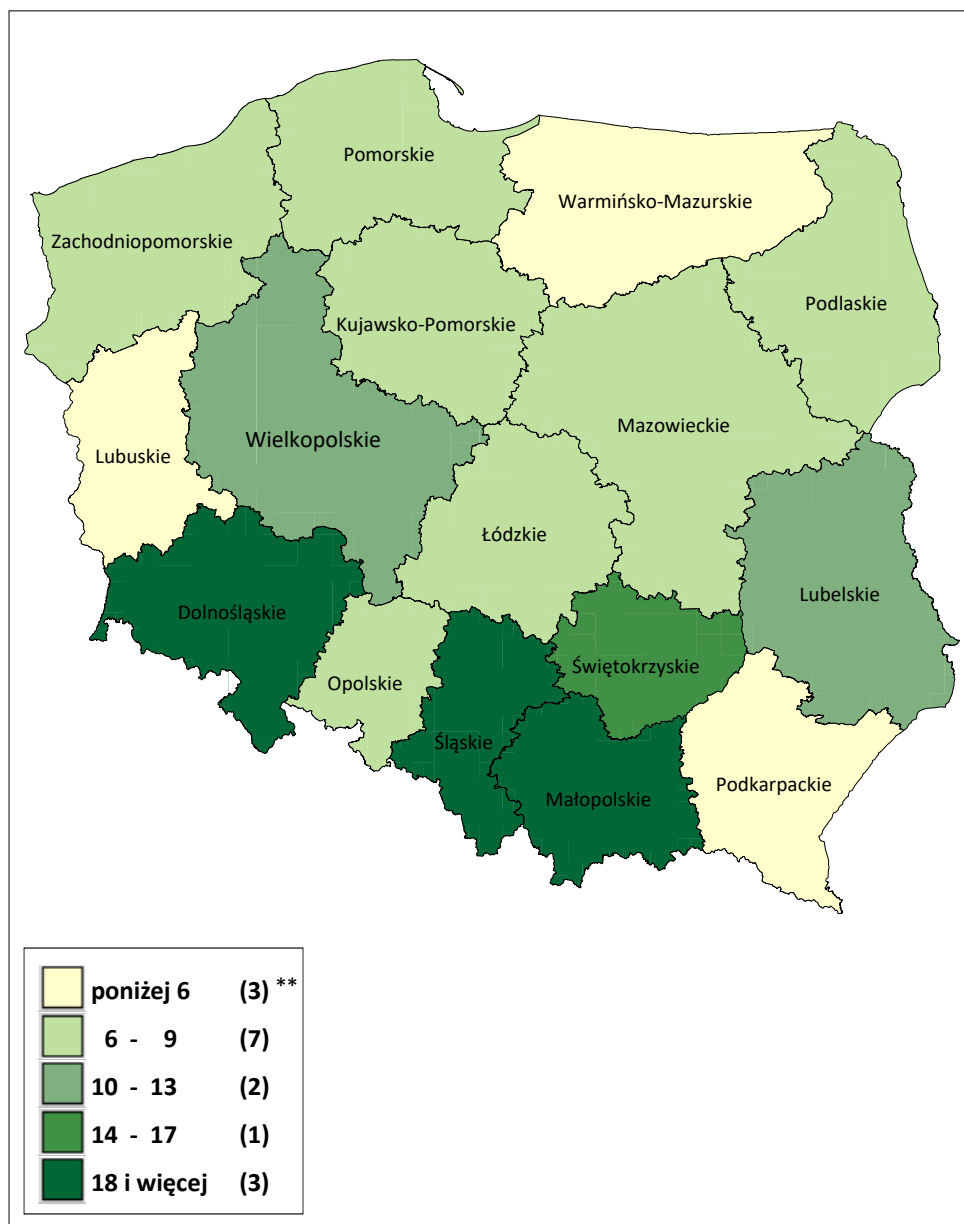

**TABL. 24 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 TYS.
PRACUJĄCYCH* W LATACH 2021-2022**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2021	11
	2022	13
	a	118,2
Dolnośląskie	2021	19
	2022	31
	a	163,2
Kujawsko-pomorskie	2021	9
	2022	9
	a	100,0
Lubelskie	2021	9
	2022	11
	a	122,2
Lubuskie	2021	5
	2022	5
	a	100,0
Łódzkie	2021	7
	2022	6
	a	85,7
Małopolskie	2021	13
	2022	22
	a	169,2
Mazowieckie	2021	5
	2022	6
	a	120,0
Opolskie	2021	1
	2022	6
	a	600,0
Podkarpackie	2021	3
	2022	4
	a	133,3
Podlaskie	2021	5
	2022	6
	a	120,0
Pomorskie	2021	5
	2022	6
	a	120,0
Śląskie	2021	25
	2022	28
	a	112,0
Świętokrzyskie	2021	15
	2022	16
	a	106,7
Warmińsko-mazurskie	2021	8
	2022	5
	a	62,5
Wielkopolskie	2021	12
	2022	10
	a	83,3
Zachodniopomorskie	2021	11
	2022	7
	a	63,6

* poza rolnictwem indywidualnym

Rys.15 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych w przeliczeniu na 100 tys. pracujących^{*} według województw

^{*} poza rolnictwem indywidualnym

^{**} liczba województw

2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS

Osoby objęte ubezpieczeniem wypadkowym, które na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej stały się długotrwale lub stale niezdolne do pracy, mogą ubiegać się z ZUS-u o jednorazowe odszkodowanie.

ZUS nie wypłaca jednorazowego odszkodowania z urzędu. W celu uzyskania odszkodowania należy złożyć do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kompletny wniosek. Do wniosku należy dołączyć:

- wypełniony przez lekarza druk OL-9, zawierający informację o zakończonym procesie leczenia i rehabilitacji oraz dokumentację medyczną,
- protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy sporządzony przez pracodawcę lub kartę wypadku wraz załącznikami,
- prawomocny wyrok sądu,
- decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej wydaną przez państwowego inspektora sanitarnego,

Co ważne, można ubiegać się o zwiększenie jednorazowego odszkodowania, jeśli stan zdrowia pogorszył się i ma związek z wcześniejszym wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Przy czym stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu musi ulec pogorszeniu o co najmniej 10 punktów procentowych w stosunku do pierwotnie orzeczonego.

Wysokość jednorazowego odszkodowania zmienia się, co roku i jest uzależniona od procentowego uszczerbku na zdrowiu, który jest orzekany przez Lekarza Orzecznika lub Komisję Lekarską ZUS. Obecnie za każdy procent przysługuje 1133 zł.

W 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 44,2 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych na łączną kwotę 326,1 mln zł. W porównaniu do 2021 r. obserwujemy wzrost liczby odszkodowań o 0,6% oraz wzrost kwoty ich wypłat również o 5,9%.

Z tytułu wypadków przy pracy wypłacono 42,7 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych (tj. 96,5% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań) na kwotę 295,6 mln zł, natomiast z tytułu chorób zawodowych – 1,5 tys. jednorazowych odszkodowań na kwotę 30,4 mln zł.

Z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 43,8 tys. jednorazowych odszkodowań, na łączną kwotę 281,0 mln zł. Natomiast z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 392 odszkodowania, które stanowiły 0,9% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na kwotę 45,1 mln zł, stanowiącą 13,8% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.

Przeciętna wysokość wypłaconego w 2022 r. jednorazowego odszkodowania powypadkowego kształtowała się na poziomie 7,4 tys. zł.

TABL. 25 JEDNORAZOWE ODSZKODOWANIA POWYPADKOWE WYPŁACONE PRZEZ ZUS W 2022 ROKU

Okoliczności powstania uszczerbku	Jednorazowe odszkodowania powypadkowe		Kwota wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych w tys. zł
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM			
OGÓŁEM	44 215	100,0	326 099,7
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	42 670	96,5	295 598,6
choroby zawodowej	1 542	3,5	30 361,3
wypadku w szczególnych okolicznościach	3	0,0	139,8
Jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu			
OGÓŁEM	43 823	100,0	280 998,1
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	42 311	96,6	256 688,1
choroby zawodowej	1 510	3,4	24 281,3
wypadku w szczególnych okolicznościach	2	0,0	28,7
Jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci ubezpieczonego			
OGÓŁEM	392	100,0	45 101,6 *
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	359	91,6	38 910,5
choroby zawodowej	32	8,2	6 080,0
wypadku w szczególnych okolicznościach	1	0,2	111,1

* łącznie ze zwiększeniami z tytułu przysługującego na każde z uprawnionych dzieci i innych członków rodziny

3. Podsumowanie

W 2022 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 60,4 tys. orzeczeń powypadkowych. Liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy kształtowała się na poziomie 58,2 tys. orzeczeń, natomiast w przypadku chorób zawodowych – wyniosła 2,1 tys. orzeczeń. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu stanowiły 70,5% orzeczeń powypadkowych (tj. 42,6 tys.), a orzeczenia stwierdzające jego brak – 28,6% (tj. 17,3 tys.).

Wśród osób z orzeczoną uszczerbką na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 67,4% badanej populacji.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu wyniósł 5,9% uszczerbku. Dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 6,4% uszczerbku, zaś dla kobiet – 4,8% uszczerbku.

W przypadku uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy przeciętny procent kształtował się na poziomie 5,4% uszczerbku (dla mężczyzn - 5,9% uszczerbku, dla kobiet – 4,4% uszczerbku), zaś powstałego w wyniku choroby zawodowej – 17,1% uszczerbku (dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku - 21,8%, dla kobiet – 11,6% uszczerbku).

Połowa orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (mediana Me) wykazała uszczerbek na zdrowiu w wysokości nie przekraczającej 4,1% uszczerbku. W przypadku orzeczeń w związku z chorobą zawodową mediana wynosiła 14,7%.

Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 45,5 roku, przy czym średni wiek mężczyzn to 43,5 roku, a średni wiek kobiet – 46,8 roku. Średni wiek osób z orzeczoną uszczerbką w wyniku wypadków przy pracy nieznacznie odbiegał od wieku dla ogółu i wynosił 44,8 roku; średni wiek mężczyzn – 43,7 roku, a kobiet – 47,3 roku. W przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 60,1 roku (dla mężczyzn – 62,8 roku, dla kobiet – 57,1 roku).

Wypadki przy pracy najczęściej powodowały uszczerbek na zdrowiu w postaci: uszkodzeń kończyny dolnej – 40,0% ogółu orzeczeń, urazów śródrebra i palców – 27,8% oraz uszkodzeń kończyny górnej – 17,7%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,8%, 3,3%, 6,8%.

Najczęstszą przyczyną powstawania uszczerbku na zdrowiu w związku z chorobą zawodową były: choroby zakaźne lub pasożytnicze – 24,8% ogółu orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową, pylice płuc – 19,1% oraz przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 18,4%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych chorób wyniósł odpowiednio: 9,1%, 16,3%, 28,4%.

Najwyższy odsetek orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu z tytułu wypadków przy pracy odnotowano w woj. śląskim – 13,9% ogółu orzeczeń z tego tytułu, wielkopolskim – 11,0% oraz mazowieckim – 8,9%; najniższy natomiast w woj. opolskim – 1,1% oraz lubuskim – 2,5%. Najwyższy odsetek orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu z tytułu choroby zawodowej obserwujemy w woj. śląskim – 25,4% ogółu orzeczeń, najniższy zaś w woj. opolskim i lubuskim – po 1,0% ogółu orzeczeń.

W 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił 44,2 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych na łączną kwotę 326,1 mln zł.

Z tytułu wypadków przy pracy wypłacono 42,7 tys. jednorazowych odszkodowań powypadkowych (tj. 96,5% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań), natomiast z tytułu chorób zawodowych – 1,5 tys. jednorazowych odszkodowań na kwotę 30,4 mln. zł.

Z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 43,8 tys. jednorazowych odszkodowań, na łączną kwotę 281,0 mln zł. Natomiast z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 392 odszkodowania, które stanowiły 0,9% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na kwotę 45,1 mln zł, stanowiącą 13,8% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.